

Dosarul nr. 3ra-600/23
2-20126875-01-3ra-07062023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (M. Gandrabur)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

DECIZIE

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de către Autoritatea Națională de Integritate,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de
Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea
actului administrativ,
împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 08 octombrie 2020, Vitali Tatarciuc a înaintat acțiune împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2022.

În motivarea acțiunii, reclamantul a relatat că, deține mandatul de primar al com. Iliciovca, r-nul. Florești, validat prin hotărârea din 07 noiembrie 2019 a Judecătoriei Soroca (sediul Central), fiind ales în funcție la alegerile locale generale din 20 octombrie 2019. La data de 03 iunie 2020 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea nr. 3822 cu privire la eventuala încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese.

A invocat că, prin actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, emis de către Autoritatea Națională de Integritate, s-a constatat că, Tatarciuc Vitali, afându-se în exercițiul mandatului (funcției) de primar al com. Iliciovca, r-nul. Florești, având interes personal rezultat din relațiile sale cu persoana apropiată – soția Tatarciuc Natalia, a emis următoarele acte administrative: dispoziția nr. 32 din 28 ianuarie 2020 cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare personalului unității bugetare, ce o vizează pe dna Tatarciuc Natalia și dispoziția nr. 9 din 02 martie 2020 cu privire la încetarea interimatului funcției de director al grădiniței de copii „Aistionoc”, ce o vizează pe dna Tatarciuc Natalia.

A indicat că prin actul de constatare, inspectorul de integritate a calificat aceste fapte ca fiind nedeclarare a unui conflict de interese real, fapt prin care s-au încălcat dispozițiile art. 12 alin. (5) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale. Consideră că, Autoritatea Națională de Integritate nu a dat o apreciere corectă

circumstanțelor constatate, calificând în mod eronat un conflict potențial de interese, ca fiind un conflict real.

A menționat reclamantul că, soția Tatarciuc Natalia activează în calitate de cadru didactic în grădinița „Aistionoc” cu mult înainte de a fi desemnat dânsul în calitate de primar, dânsa a fost desemnată în calitate de director interimar încă de primarul care a exercitat această funcție anterior. Odată ce a expirat termenul interimatului, Tatarciuc Natalia a fost eliberată din această funcție, prin dispoziția nr. 9 din 02 martie 2020. Pentru semnarea acestei dispoziții a fost desemnată secretara Consiliului comunal – dna Palataicova O.V, anume pentru a evita conflictul de interese real care există în legătură cu relația sa de căsnicie cu dna Tatarciuc Natalia. Însă, din eroare mecanică, actul administrativ a fost dactilografiat și transmis spre semnare împreună cu alte dispoziții primarului. Ulterior, această eroare mecanică a fost corectată prin dispozițiile nr. 68 și nr. 69 din 09 februarie 2020. Aceeași eroare mecanică a fost admisă și în privința semnării actului administrativ – dispoziția nr. 32 din 28 ianuarie 2020, prin care a fost atribuită treapta, clasa și coeficientul de salarizare dnei Tatarciuc Natalia, care nu este diferit decât acela care a fost atribuit soției sale de către fostul primar, astfel încât nu se poate constata că prin semnarea acestui act s-a urmărit un interes material.

A remarcat reclamantul că în momentul depistării acestor erori, secretara Consiliului local, la indicația sa a sesizat Autoritatea Națională de Integritate pentru a oferi un aviz consultativ pe marginea acestui subiect, lucru care demonstrează că actele administrative vizate, în privința cărora există bănuieli că s-au semnat cu încălcarea regulilor de declarare a conflictelor de interese, au fost semnate de către actualul primar din eroare.

A declarat că, din circumstanțele de fapt stabilite nu poate fi constatată existența unui interes personal real, ori acțiunile primarului în acest sens, și anume revocarea soției sale din funcția de director interimar, de rând cu faptul organizării unui concurs pentru ocuparea acestei funcții, la care nu participă soția sa, denotă faptul că pe marginea acestui subiect nu există nici un interes personal.

Prin hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea înaintată de Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate, a fost respinsă ca neîntemeiată

La data de 12 noiembrie 2021, avocatul Andrei Mandraburcă acționând în interesele lui Vitali Tatarciuc, a declarat apel nemotivat, iar la data de 12 aprilie 2022, apel motivat împotriva hotărârii din 13 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi decizii privind admiterea acțiunii.

Prin decizia din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată integral hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și emisă o decizie nouă prin care.

S-a admis parțial acțiunea înaintată de către Vitali Tatarciuc împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

S-a anulat pct. pct. 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, emis de către Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Vitali Tatarciuc.

În rest pretențiile au fost respinse, ca neîntemeiate.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că sancțiunile aplicate de inspectorul de integritate și decăderea lui Vitali Tatarciuc din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, cu excepția altor funcții electorale, pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data rămânerii definitive a

actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese, în mod evident aduc atingere drepturilor subiectului declarării, în special dreptului de a deține funcții publice. La aplicarea acestor sancțiuni, inspectorul de integritate era obligat să ia în considerare necesitatea aplicării și respectării principiului proporționalității, inclusiv, era obligat să-și motiveze soluția de aplicare a sancțiunilor, prin prisma scopului legii nr. 133/2016.

A invocat instanța de apel că, norma art. 23 alin. (3)-(4¹) din Legea nr. 133/2016, prevede că, fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată în termenul legal constituie temei pentru tragere la răspundere disciplinară, contravențională și/sau, după caz, pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia. Astfel, Autoritatea Națională de Integritate, conducându-se de principiul proporționalității, urma să-și motiveze aplicarea sancțiunii de încetare a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării.

Subsecvent, din analiza actului de constatare întocmit în privința lui Vitali Tatarciuc, nu rezultă că inspectorul de integritate ar fi examinat cel puțin situația prin prisma analizei principiului proporționalității, atunci când a dispus aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea regimului juridic al conflictului de interese.

Or, analizând practica decizională a autorității publice intimat Curtea de Apel Chișinău a reiterat, că din analiza mai multor acte de constatare emise de Inspectoratul Național de Integritate, rezultă că, inspectorii de integritate nu întotdeauna au aplicat sancțiuni precum decăderea persoanei din exercitarea unei funcții și înscrierea acesteia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică de demnitate publică, motivându-și soluțiile prin faptul că, subiectul controlului este la prima verificare pe aspectul regimului juridic al conflictelor de interese.

Prin urmare, aceste circumstanțe odată în plus denotă, că actul de constatare emis în privința lui Vitali Tatarciuc, în partea pct. 2), 3) și 4), este unul ilegal și contrar dispozițiilor art. 29 din Codul administrativ, așa cum, inspectorul de integritate nu a motivat în nici un mod proporționalitatea sancțiunilor aplicate în raport cu pretensele încălcări admise de apelantă/reclamantă.

A menționat instanța de apel că, actul de constatare contestat în partea pct. 2), 3) și 4) contravine și prevederilor art. 137 alin. (4) din Codul administrativ, dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Or, din analiza actului de constatare contestat de Vitali Tatarciuc, nu rezultă că inspectorul de integritate ar fi justificat suficient necesitatea aplicării sancțiunilor prevăzute de Legea nr. 133/2016.

Astfel, completul de judecată a conchis că, în prezenta cauză sunt întrunite temeiurile de ilegalitate a actului de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 208/12 din 22 septembrie 2020 în partea menționată și s-a constatat că susținerile lui Vitali Tatarciuc, în cererea de apel, constituie temei de admitere a apelului, deoarece acestea se combat cu cele invocate mai sus și se axează asupra circumstanțelor, care au fost constatate și elucidate pe deplin de către instanța de apel, având la bază cumulul de probe, apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Drept urmare, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiat argumentul Autorității Naționale de Integritate precum că, actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, este unul emis în conformitate cu normele legale. Or, art. 93 din Codul

administrativ, stabilește că fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale.

Prin urmare, completul specializat al instanței de apel a relatat că, prima instanță nu a supus unei analize minuțioase și nu a verificat circumstanțele menționate, care, însă, necesitau a fi examinate, prin prisma cadrului legal aplicabil la caz, întru clarificarea tuturor aspectelor importante pentru soluționarea cazului dat. Iar astfel, se constată că concluziile instanței de fond sunt greșite, iar soluția adoptată- neîntemeiată, reieșind din interpretarea eronată a situației de fapt cât și a prevederilor legii.

La 13 februarie 2023, Autoritatea Națională de Integritate a Republicii Moldova a depus recurs nemotivat, ulterior la 22 mai 2023 a depus recurs motivat împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei contestate în partea admiterii acțiunii, și pronunțarea unei hotărâri noi în această parte de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului, a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel, invocând că, consideră decizia menționată supra, ilegală și neîntemeiată pe motiv că instanța de apel nu a elucidat pe deplin toate temeiurile legale invocate cât și a aplicat eronat normele de drept material care vin în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

A invocat recurenta că, în cadrul controlului executat nu au fost identificate înscrisuri despre careva declarații adresate Autorității de către Tatarciuc Vitali prin care acesta ar fi solicitat soluționarea unor conflicte de interese. Prin urmare, Tatarciuc Vitali nu a informat, nu a declarat și respectiv nu a soluționat conflictele de interese în care se afla. De asemenea, potrivit prevederilor art. 3 din Legea integrității nr. 82/2017, Tatarciuc Vitali deține și calitatea de agent public, care la rândul său în conformitate cu art. 14 alin. (2) lit. a) și b) din legea menționată, avea obligația să declare în scris, în termen de 3 zile despre conflictul de interese real apărut în cadrul activității sale profesionale, explicând natura conflictului de interese și cum acesta, influențează sau poate influența, exercitarea imparțială și obiectivă a atribuțiilor sale și să evite consumarea conflictului de interese prin abținere de la exercitarea atribuțiilor sale în măsura în care acestea sînt amenințate de conflictul de interese, până la soluționarea acestuia.

Autoritatea Națională de Integritate a menționat și faptul că Tatarciuc Vitali nu a respectat obligațiile imperative stabilite prin lege, cu referire la modul, timpul de declarare și soluționare a situațiilor de conflicte de interese reale în care se afla. Interesul public este afectat de cel personal, deja în cazul în care obiectivitatea deciziei poate fi pusă la îndoială din cauza legăturilor de rudenie, care pot crea situații de preferință. Cu referire la eroarea tehnică exprimată de către Tatarciuc Vitali, acestea nu pot fi susținute, dat fiind faptul că acestea s-au repetat de 2 ori, exact sub același format și condiții, astfel cele expuse sunt nefondate și nu pot fi plauzibile.

A remarcat că potrivit art. 10 alin. (1) din Legea nr. 768/2000, primarul este dator să fie demn de încrederea alegătorilor, să contribuie prin exemplu personal la consolidarea autorității administrației publice locale pe care o reprezintă, onoarea obligațiilor civice, asigurarea ordinii publice și respectarea legislației. Or, conform art. 11 alin. (2) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, demnitarul este obligat să respecte întocmai regimul juridic al conflictelor de interese.

Prin urmare Tatarciuc Vitali fiind subiect al declarării, avea obligația să respecte principiile generale de evitare a conflictelor de interese prevăzute de art. 11 din Legea nr. 133/2016, prin servirea interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, prin asigurarea transparenței și a controlului public al activității și responsabilitatea individuală și exemplul personal. Or, obligațiile și responsabilitățile subiectului declarării, cu referire la regimul juridic al conflictelor de interese, sunt prevăzute expres de normele materiale ale Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

Partea recurentă invocă că Tatarciuc Vitali a semnat/emis acte administrative în privința persoanelor apropiate (soție Tatarciuc Natalia), urmare cărora a admis nedeclararea (neinformarea) în termenul legal a conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 12 alin. (4), lit. a) - b), art. 12 alin. (5) alin. (7) din Legea nr. 133/2016, nesoluționarea conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 14 alin. (2) - (4) din Legea nr. 133/2016, emiterea și semnarea actelor administrative ce vizează persoana apropiată, soția Tatarciuc Natalia.

Cu privire la anularea pct. pct. 2, 3 și 4 din actul de constare Autoritatea Națională de Integritate a menționat că conform art. 23 alin. (1), (4) și (6) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz. Odată ce Vitalie Tatarciuc a încălcat regimului conflictelor de interese prin nedeclararea și nesoluționarea conflictelor de interese de către acesta, instanța de apel neîntemeiat a anulat punctele 2, 3, 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020.

Astfel, a declarat recurenta că sunt nefondate expunerile instanței de apel privind pretinsa depășire a limitelor dreptului discreționar și încălcarea principiului proporționalității. În alte cazuri Autoritatea a procedat similar și a aplicat aceleași sancțiuni, fără careva devieri de la cadrul legal în vigoare la momentul emiterii actului de constatare. Individualizarea pedepsei este posibilă doar începând cu data de 29 octombrie 2021, odată cu operarea modificărilor corespunzătoare în partea ce ține de individualizarea pedepsei și au fost puse în aplicare la emiterea actelor de constatare după această perioadă.

Autoritatea menționează că art. 39 alin. (5) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate stabilește expres că la aprecierea faptului dacă sunt aduse daune interesului public se va ține cont în principal de caracterul sistematic sau unitar al abaterii, de numărul de persoane afectate, de mărimea prejudiciului material cauzat, de consecințele abaterii la nivel local, național sau internațional, de afectarea reputației autorității/instituției publice sau a bunei funcționări a acesteia, precum și de alte circumstanțe care ar afecta interesul public.

Întru fortificarea poziției Autoritatea aduce în atenția decizia de inadmisibilitate a Curții Constituționale nr. 127 din 29 octombrie 2020 care, la pct. 36 -37 confirmă cele notate supra. Totodată, la pct. 38 - 39 din decizia indicată, Curtea a statuat că, (pct. 38) legislatorul a definit clar tipurile de conflicte de interese și limita întinderii acestora, fiind previzibile consecințele lor în funcție de acțiunea/inacțiunea subiectului. Consecințele încălcării prevederilor conținute în Legea privind declararea averii și a intereselor personale sunt previzibile pentru destinatarii normelor. Astfel, subiectul declarării este obligat să declare și să soluționeze un conflict de interese real pentru a evita survenirea conflictului de interese consumat (în cazul acestor inacțiuni survenind răspunderea contravențională sau venală, după caz), iar în situația în care subiectul totuși

prin acțiune admite conflictul de interese consumat, inspectorul de integritate aplică prin actul de constatare interdicția stabilită de articolul 23 alin. (6) din Legea privind declararea averii și intereselor personale (a se vedea § 25 din Decizia citată supra); (pct. 39) Prin urmare, Curtea observă că ”aceste două proceduri (sanctiuni) se referă la aspecte diferite ale actului care aduce atingere intereselor societății...”.

Prin urmare, este cert că la aplicarea măsurilor restrictive față de Vitalie Tatarciuc, în calitate de primar al com. Iliciocva, r-nul Florești, la punctele 2, 3 și 4, din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, Autoritatea Națională de Integritate și-a exercitat dreptul discreționar, cu luarea în considerare a tuturor faptelor relevante, cu respectarea limitelor legale și conform scopului acordat de lege, prin prisma criteriilor stabilite la art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

În final, Autoritatea consideră decizia Curții de Apel Chișinău drept ilegală or, instanța de judecată urma să verifice dacă, Autoritatea a respectat întru totul normele procedurale pentru întreaga procedură administrativă și la emiterea actului administrativ și dacă, a aplicat în mod corespunzător normele materiale în vigoare la etapa emiterii actului de constatare, și nu prevederile normative, care au intrat în vigoare după ce a fost întocmit actul de constatare.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat de către Curtea de Apel Chișinău la data de 08 februarie 2023, dar date despre notificarea acesteia recurentei, la materialele cauzei nu se regăsesc.

La data de 13 februarie 2023, Autoritatea Națională de Integritate a depus cerere de recurs nemotivată.

La 18 mai 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa recurentului prin intermediul poștei electronice decizia motivată din 08 februarie 2023 (f.d. 228).

Astfel, recursul declarat de Autoritatea Națională de Integritate la data de 29 mai 2023 este depus cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ (în redacția

legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023).

La 07 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

În conformitate cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

Conform art. 247 din Codul administrativ, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit.b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul admisibil, care urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii în această parte, prin care se respinge pretenția lui Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea punctelor 2, 3 și 4 din Actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, din considerentele ce urmează.

Conform art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

În conformitate cu art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care reglementează că, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, se rețin și dispozițiile art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, care stipulează că, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin prisma alin. (2) și (3) al aceluiași articol, (2) instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor

declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că unul dintre principiile procedurii de contencios administrativ potrivit art. 36 din Codul administrativ, constituie principiul supremației dreptului, care prevede că instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

Recapitulând esența litigiului, instanța de recurs reține următoarea stare de fapt:

La 03.06.2020 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea nr. 3822 cu privire la eventuala încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese de către Tatarciuc Vitali, primar al com. Iliciovca, r-nul. Florești.

La 17.06.2020, în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, sesizarea a fost repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor. Potrivit sesizării și materialelor anexate, la situația validării în funcție, Tatarciuc Vitali, primar al com. Iliciovca, r-nul. Florești nu a declarat despre conflictul de interese apărut, manifestat prin faptul că în entitatea pe care o conduce activează în subordine persoane cu gradul I de rudenie.

Astfel, conform dispoziției primăriei nr. 112 din 30.08.2019, dna Tatarciuc Natalia care este soția primarului Tatarciuc Vitali, exercită funcția de director interimar al Grădiniței de copii din com. Iliciovca.

La 30.06.2020, în conformitate cu prevederile art. 31 din Legea nr. 132/2016, dat fiind faptul stabilirii de către inspectorul de integritate a existenței unei bănuieli rezonabile de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese, prin procesul-verbal de inițiere a controlului nr. 298/12, în privința lui Tatarciuc Vitali, primar al com. Iliciovca, r-nul. Florești a fost inițiat controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

La 18 iulie 2020 prin notificarea nr. 04-12/3272 recepționata la data 23.07.2020, Tatarciuc Vitali a fost invitat la sediul Autorității Naționale de Integritate, pentru a-și prezenta punctul de vedere asupra obiectului controlului inițiat în privința sa (f.d. 57-58, dos. administrativ).

La 13.08.2020, în cadrul Autorității Naționale de Integritate a parvenit punctul de vedere a lui Tatarciuc Vitali, în formă scrisă în care s-a invocat că nu exista bănuieli rezonabile de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese și că au fost admise niște erori mecanice care pot fi explicate doar din lipsă de experiență a sa în calitate de primar, (f.d. 59, dos. administrativ).

În rezultatul examinării înscrisurilor administrate în cursul procedurii de control, la 22.09.2020, inspectorul de integritate Sergiu Popa a emis actul de constatare nr. 208/12, prin care a decis:

1. S-a constatat că Tatarciuc Vitali, exercitând funcția de primar al com. Iliciocva, r-nul. Florești, având interes personal rezultat din relațiile sale cu persoana apropiată - (soția) Tatarciuc Natalia a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin:

- nedeclararea (neinformarea) în termenul legal a conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. (a)-(b), art. 12 alin. (5), (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

- nesoluționarea conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 14 alin. (2)-(4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

- emiterea/semnarea actelor administrative ce vizează persoana apropiată, soția Tatarciuc Natalia (Dispoziția nr. 32 din 28 ianuarie 2020 cu privire la atribuirea treptei, clasei și coeficientului de salarizare personalului din unitățile bugetare, Dispoziția nr. 9 din 02 martie 2020 cu privire la încetarea interimatului funcției de director grădinița de copii „Aistionoc”), fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese, în conformitate cu art. 12 alin. (10) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

2. S-a sesizat Oficiul teritorial Soroca al Cancelariei de Stat, în termen de 5 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea inițierii procedurii de revocare a lui Tatarciuc Vitali din funcție de primar al com. Iliciocva, r-nul. Florești.

3. S-a decăzut Tatarciuc Vitali din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, cu excepția altor funcții electorale, pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

4. S-a înscris Tatarciuc Vitali în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

5. S-a adus la cunoștința lui Tatarciuc Vitali actul de constatare și s-a informat despre dreptul de a-l contesta în termen de 15 zile de la primirea acestuia, în instanța de contencios (mun. Chișinău, str. Kiev 3, Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)).

Nefiind de acord cu actul de constatare, Tatarciuc Vitali a depus prezenta acțiune în instanța de contencios administrativ, pledând în fața instanței asupra ilegalității actului, invocând lipsa existenței conflictului de interese.

Prima instanță, judecând cauza în fond a ajuns la concluzia respingerii ca neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depusă de Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ.

Curtea de Apel Chișinău fiind investită cu judecarea cauzei în ordine de apel, a ajuns la concluzia admiterii apelului declarat, de a casa hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, și a emite o hotărâre nouă prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova, cu privire la anularea actului administrativ, cu anularea pct. pct. 2, 3 și 4 din Actul de constatare nr. 208/12 din 20

septembrie 2020, întocmit de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Tatarciuc Vitali.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că soluția instanței de apel cu privire la admiterea pretenției privind anularea punctelor 2, 3 și 4 din Actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020 este greșită, emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că potrivit pct. 1 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020 al Autorității Naționale de Integritate a fost stabilită încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Tatarciuc Vitali, în exercitarea funcției de primar al comunei Iliciovca, r-nul. Florești, manifestat prin nesoluționarea și neinformarea în termen de 3 zile de la data constatării a conflictelor de interese reale, nesoluționarea conflictelor de interese reale și emiterea/semnarea actelor administrative ce vizează persoana apropiată, soția Tatarciuc Natalia.

La caz, instanța de recurs consideră relevant faptul că deși pct.1 a fost contestat cu apel de către reclamantul Vitalie Tatarciuc, prin decizia Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiate pretenția respectivă, iar Iurie Povar nu a contestat cu recurs respectiva soluție.

Prin urmare, instanța de recurs constată că intimatul Vitalie Tatarciuc nu a contestat concluzia Curții de Apel că a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, în exercitarea funcției de primar al comunei Iliciovca, r-nul. Florești, manifestat prin nesoluționarea și neinformarea în termen de 3 zile de la data constatării a conflictelor de interese reale, nesoluționarea conflictelor de interese reale și emiterea/semnarea actelor administrative ce vizează persoana apropiată, soția Tatarciuc Natalia.

Potrivit art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ și art. 219 alin. (3) din Codul administrativ, instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Ținând cont de conjunctura circumstanțelor de fapt și a normelor precitate, întru respectarea limitelor judecării recursului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție decelează că obiect al prezentei proceduri de recurs inițiate la cererea de recurs depusă de Autoritatea Națională de Integritate, constituie punctele 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, întocmit în privința lui Tatarciuc Vitali de către Autoritatea Națională de Integritate.

Verificând legalitatea și temeinicia deciziei instanțe de apel, în partea contestată, în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, fapt ce a dus la adoptarea soluției neîntemeiate de admitere a pretențiilor lui Tatarciuc Vitalie împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020.

Conform art. 23 alin. (4), (7) și (8) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de

interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității.

În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate supra, instanța de recurs notează că instanța ierarhic inferioară constatând încălcarea regimului conflictelor de interese, prin nedeclararea și nesoluționarea conflictelor de interese de către Vitali Tatarciuc, și respectiv legalitatea punctului 1 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, neîntemeiat a anulat punctele 2, 3 și 4 din actul de constatare menționat.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel greșit a concluzionat că măsurile aplicate de inspectorul de integritate și indicate la punctele 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020 urmau a fi verificate prin prisma principiului proporționalității.

La acest capitol, instanța de recurs evidențiază că, conform art. 39 alin. (1)-(3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și îl trimite instanței judecătorești spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravențional al Republicii Moldova.

Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămîne definitiv, Autoritatea sesizează în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

Sanțiunea disciplinară poate fi aplicată după rămânerea definitivă a actului de constatare, în condițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară.

Iar, art. 39 alin. (1)-(3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate în redacția în vigoare după emiterii actului contestat (aplicat greșit de către instanța de apel), prevede că, în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate:

a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sanțiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică;

b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.

Dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.

În interpretarea corectă a normelor precitate, instanța de recurs consideră necesar să evidențieze că prin modificările operate prin Legea nr. 130 din 07 octombrie 2021 inspectorul de integritate a fost investit de legiuitor cu dreptul discreționar care i-ar permite aplicarea anumitor măsuri în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese. Însă, la caz sunt aplicabile prevederile până la modificări, or, actul de constatare a fost adoptat la 22 septembrie 2020.

Prin urmare, având în vedere natura abaterilor, numărul și durata abaterilor, prejudiciul adus interesului public și funcției publice deținute, instanța de recurs constată că inspectorul de integritate întemeiat a ajuns la concluzia de a-l decădea, pe Tatarciuc Vitalie, din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pe o perioadă de 3 (trei) ani din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese, precum și înscrierea lui Tatarciuc Vitali în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că instanța de apel într-un mod eronat a concluzionat ca fiind situații similare actele de constatare nr. 136/16 din 24 martie 2022, nr. 430/20 din 31 decembrie 2021, nr. 115/08 din 14 martie 2022, or, respectivele actele de constatare au fost adoptate după modificările operate prin Legea nr. 130 din 07 octombrie 2021. Prin urmare, constatările instanței ierarhic inferioare cu privire la circumstanțe similare a actelor de constatare nr. 136/16 din 24 martie 2022, nr. 430/20 din 31 decembrie 2021, nr. 115/08 din 14 martie 2022, nu sunt relevante la caz, or, actul de constatare nr. 208/12 în privința lui Tatarciuc Vitali a fost adoptat de către Autoritatea Națională de Integritate la 22 septembrie 2020 (până la modificări).

În context, instanța de recurs relevă că în punctele 26 și 27 ale deciziei de inadmisibilitate nr. 109 din 06 septembrie 2022, Curtea Constituțională a reamintit că legislatorul a definit în mod clar tipurile de conflicte de interese și întinderea acestora, respectiv consecințele lor în funcție de acțiunea/inacțiunea subiectului și circumstanțele cazului.

Astfel, prevederile legale criticate reprezintă măsuri necesare pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice și, mai mult, au ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcțiilor publice.

La caz, este cert că la aplicarea măsurilor restrictive față de Tatarciuc Vitali, în calitate de primar al comunei Iliciovca, r-nul. Florești, la punctele 2, 3 și 4 din actul de

constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, Autoritatea Națională de Integritate a respectat procedura de emitere a actului administrativ, actul este emis de către un organ competent și în corespundere cu normele legii materiale aplicabile speței, instanța de recurs nu a constatat admiterea a careva abateri la emiterea actului administrativ individual defavorabil emis în privința reclamantului de către Autoritatea Națională de Integritate, legalitatea pct. 2, 3 și 4 din actul de constatare nefiind pusă la îndoială, iar contrariul nu a fost demonstrat în cadrul examinării cauzei.

Sintetizând cele reliefate supra instanța de recurs constată netemeinicia pretențiilor lui Tatarciuc Vitali cu privire la anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, prin urmare netemeinicia deciziei instanței de apel în partea admiterii acestor pretenții.

Pentru motivele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa parțial decizia din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău în partea admiterii acțiunii lui Tatarciuc Vitali și anulării punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, întocmit în privința lui Tatarciuc Vitali de către Autoritatea Națională de Integritate, cu emiterea în această parte a unei noi decizii de respingere a pretențiilor lui Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea pct. 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020.

Dat fiind faptul că în rest decizia instanței de apel nu a fost contestată cu recurs, instanța de recurs nu se va expune cu privire la legalitatea acesteia în partea necontestată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) și art. 248 alin. (2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate.

Se casează parțial decizia din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ, și anume în partea admiterii parțiale a acțiunii înaintate de Tatarciuc Vitali și anulării punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, întocmit în privința lui Tatarciuc Vitali de către Autoritatea Națională de Integritate, și în această parte se emite o decizie nouă prin care:

Se resping ca neîntemeiate pretențiile lui Tatarciuc Vitali împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea punctelor 2, 3 și 4 din actul de constatare nr. 208/12 din 22 septembrie 2020, întocmit în privința lui Tatarciuc Vitali de către Autoritatea Națională de Integritate.

Decizia este irevocabilă

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc